

تاریخ تحققی اسلام

(موسوعة التاريخ الاسلامی)

جلد دوم

عصر نبوت تا پایان سال دوم هجرت

مؤلف

محمد مادی یوسفی غروی

مترجم

حسین علی عربی

انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

۱۳۸۸

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه ناشر
۱۳	پیش‌گفتار

فصل اول: تاریخ معراج و اسراء

۲۱	تاریخ یوم الدار
۲۱	سوره پنجاه و پنجم: انعام
۳۱	سوره پنجاه و هفتم: لقمان
۳۳	سوره شصتم: لقمان
۳۵	ظلم مشرکان نسبت به مسلمانان ضعیف

فصل دوم: هجرت اول

۳۹	هجرت به حبشه
۴۱	نامه رسول اکرم <small>ﷺ</small> به نجاشی
۴۸	حضور هیأت قریشی در درگاه نجاشی
۶۰	حدیث شعب ابی طالب
۶۲	ایمان ابوطالب رضی الله عنه
۶۶	سوره شصت و یکم: سجده (فصلت)
۶۷	سوره شصت و سوم: زخرف
۷۰	سوره شصت و چهارم: دخان
۷۱	سوره شصت و ششم: احقاف
۷۴	سوره شصت و نهم: کهف
۷۶	هفتادمین سوره: نحل
۸۱	شهادت یاسر و سمیه و شکنجه عمّار
۸۶	اولین دیدار خزر جی‌ها با رسول اکرم <small>ﷺ</small> در ایام موسم عمره

۸۹	هجرت ابی سلمة به مدینه
۹۱	صحیفه مقاطعة ظالمانه
۹۸	وفات ابوطالب و خدیجه

فصل سوم: هجرت به طائف

۱۰۵	درخواست پناهندگی پیامبر ﷺ از قبایل
۱۰۷	هجرت پیامبر اکرم ﷺ به طائف
۱۰۸	پناه بردن نبی اکرم ﷺ به باغ بنی مخزوم
۱۱۰	مقدمات هجرت به مدینه
۱۱۲	سوره هفتاد و سوم: «الانبیاء»
۱۱۳	سوره هفتاد و نهم: «المعارج»
۱۱۴	سوره هشتاد و چهارم: «الروم»
۱۳۲	سوره هشتاد و پنجم: عنكبوت

فصل چهارم: بیعت عقبه و انتشار اسلام در مدینه

۱۳۷	بیعت عقبه
۱۴۴	انتشار اسلام در مدینه
۱۵۰	جهت قبله
۱۵۱	نقش عباس بن عبدالمطلب
۱۵۴	قصه بت عمرو بن جموح

فصل پنجم: هجرت مسلمانان به مدینه

۱۵۵	اجازه رسول الله ﷺ برای هجرت به مدینه
۱۵۶	مهاجران بعد از ابی سلمة

فصل ششم: توطئه برای قتل نبی اکرم ﷺ

۱۵۹	شورای دارالندوة
۱۶۲	خوابیدن علی علیه السلام در جای پیامبر اکرم ﷺ

۱۶۳	هجرت نبی اکرم ﷺ به مدینه
۱۷۰	منزلگاه‌های بین راه
۱۷۳	هجرت علی <small>رضی الله عنه</small> به همراه فاطمه
۱۷۷	تجدید بنای کعبه و نصب حجرالاسود

مهم‌ترین حوادث سال اول هجری

۱۸۱	ورود نبی اکرم به قباء
۱۸۲	اسلام آوردن سلمان
۱۸۳	اسلام آوردن عبدالله بن سلام
۱۸۴	پایه‌گذاری مسجد قباء
۱۸۶	اولین نماز جمعه و اولین خطبه
۱۹۰	سایر اخبار در مورد ورود رسول اکرم ﷺ
۱۹۴	ساخت مسجد النبی
۱۹۷	وفات اسعد بن زراره و اقامه نماز میت
۱۹۸	یثرب یا طیبه
۱۹۸	چاه‌ها و سیلاب‌های مدینه
۲۰۱	بازارهای مدینه در زمان جاهلیت و اسلام
۲۰۱	خانه‌های اطراف مسجد
۲۰۷	تشریح اذان اعلام
۲۱۱	برقراری پیمان برادری میان انصار و مهاجران
۲۱۴	اولین سرّیه در مدینه
۲۱۴	سرّیه عبیده بن حارث
۲۱۵	ساختن دو اتاق برای سوده و عایشه
۲۱۶	سرّیه خُدار
۲۱۷	موضع‌گیری یهود و اَحبار آنها
۲۱۸	یهودیان از پیمان با اوس و خزرج تا پیمان با مسلمانان
۲۲۴	شرایط عهدنامه در مورد یهودیان
۲۲۵	یثرب یا مدینه؟

۲۲۶	سزدسته منافقین
۲۲۸	منافقان اوس و خزرج
۲۳۰	منافقان یهود
۲۳۰	نزول سورة بقره

مهم ترین حوادث سال دوم هجری

۲۴۷	اولین غزوه مسلمانان؛ غزوه ابواء
۲۴۸	ازدواج علی <small>علیه السلام</small> با زهرا <small>علیها السلام</small>
۲۵۲	غزوه بواط
۲۵۳	اولین غزوه بدر (بدر صغری)
۲۵۴	غزوه ذی العشیره
۲۵۴	دادن کنیه ابو تراب به علی <small>علیه السلام</small>
۲۵۶	سزیه نخله
۲۵۸	غزوه بدر کبری
۲۶۱	خروج رسول الله <small>صلی الله علیه و آله</small>
۲۶۱	افطار روزه و شکسته شدن نماز
۲۶۴	آزمایش انصار
۲۶۶	آمدن قریش
۲۶۸	درگیری دو لشکر
۲۷۰	اولین مبارزه
۲۷۲	پرچمدار قریش
۲۷۴	کشته شدن ابوجهل
۲۷۴	اسیر شدن عباس و عقیل
۲۷۷	قضیه گم شدن (روپوش مخملی)
۲۷۷	نزول سورة انفال
۲۸۰	در منزل اقیل
۲۸۱	عباس بن عبدالمطلب و عقیل بن ابی طالب
۲۸۳	سفارش درباره اسیران

۲۸۴	تقسیم غنائم
۲۸۷	فرستادن افرادی برای اعلام پیروزی
۲۸۸	استقبال از رسول الله ﷺ
۲۸۹	گریه برای شهدا
۲۹۰	اسیران در مدینه
۲۹۱	فدیه دادن برای اسراء
۲۹۳	ابوالعاص بن ربیع، داماد پیامبر اکرم ﷺ
۲۹۵	اسیری که در برابر گروی دیگری آزاد شد
۲۹۵	تغییر قبله از قدس به کعبه
۳۰۱	آیاتی دیگر از سوره بقره
۳۱۸	تحریم خمر (می)
۳۲۱	زکات فطره و عید فطر
۳۲۲	غزوه بنی سلیم
۳۲۳	سریه بنی سلیم
۳۲۳	ازدواج با مشرکان
۳۳۲	نذر برای کشتن تحریک کننده بر ضد پیامبر ﷺ
۳۳۳	غزوه بنی قینقاع
۳۳۸	تصمیم صفوان به ترور پیامبر اکرم ﷺ
۳۴۰	ازدواج علی با زهرا علیها السلام
۳۴۱	از سنت‌های شب ازدواج
۳۴۵	صبحگاه شب زفاف
۳۴۶	غزوه سویق
۳۴۷	عید قریان
۳۴۸	وفات عثمان مظعون
۳۴۹	وفات رقیه دختر رسول الله

مقدمه ناشر

تاریخ، معلمی است که تجربه‌های نسلها و امتهای پیشین را بازگو می‌کند تا آیندگان عبرت گرفته و در مسیر زندگی و صراط مستقیم را در پیش گیرند.

بی‌شک تاریخ اسلام به اعتراف صاحبان فن، یکی از بی‌نظیرترین گنجینه‌های موجود تاریخی جهان است و با وجود عیب‌ها و نقص‌هایی که بر آن وارد است، یکی از نعمتها و منتهایی است که خداوند به امت اسلامی عنایت کرده است و ادیان و امتهای دیگر از داشتن چنین نعمت بزرگی محروم هستند.

در طول تاریخ اسلام، مورخان و سیره‌نویسان کوشش کرده‌اند که این گنجینه ارزشمند را به نسلهای بعد منتقل نمایند و از این رو، هزاران عنوان کتاب در زمینه تاریخ و سیره پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله که «اسوه حسنه» است، تألیف کرده‌اند.

در این میان، استاد فاضل و ارجمند جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای محمد هادی یوسفی غروی که از مورخان و کتاب‌شناسان صاحب نام حوزه علمیه قم و نجف می‌باشند، پس از بیست سال و اندی تحقیق و تدقیق، کتاب ارزشمند «موسوعة التاریخ الاسلامی» را به جامعه علم و ادب تقدیم داشته‌اند. کتاب مذکور در سه مجلد به وسیله مجمع الفکر الاسلامی منتشر شده است.

ویژگیهای منحصر به فرد این کتاب سبب شده که از همان آغاز انتشار جلد‌های اول و دوم، مورد عنایت ویژه استادان فن و صاحب‌نظران قرار گیرد. مرکز انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام نیز که در راستای ترویج فرهنگ اسلامی فعالیت می‌نماید، در صدد برآمد تا در این میان وظیفه خود را ادا کند. بر این اساس این اثر گرانبها را به فارسی برگردان نمود تا مورد استفاده تعداد بیشتری از علاقمندان به تاریخ اسلام و سیره پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله قرار گیرد.

این کتاب در چهار مجلد با عنوان «تاریخ تحقیقی اسلام»، با توجه به شأن نزول آیات و روایات اهل بیت علیهم السلام به فارسی برگردان شده است و دارای ویژگی‌های زیر می‌باشد:

۱. از آن‌جاکه کتابهای تاریخی تحت تأثیر سیاست‌های حکومت‌های وقت به نگارش درآمده است، متأسفانه دارای معایب و تحریفات فراوانی می‌باشد، از این رو در تألیف این مجموعه، از قرآن به‌عنوان یک منبع متقن و مستدل و غیر قابل تحریف برای بررسی و تحلیل حوادث زمان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله استفاده شده و شأن نزول آیاتی که درباره حوادث مختلف نازل شده، بیان گردیده است.

۲. مؤلف در بررسی و تحقیق بیست ساله خود از روش علمی مخصوصی در علم تاریخ استفاده کرده و کوشش کرده است که علت تناقض نصوص یا تحریف‌های انجام شده را ریشه‌یابی و تحلیل کند.

۳. با عنایت به اینکه «اهل البیت ادری بما فی البیت» هستند، مؤلف محترم کوشیده است تا روایات ائمه اطهار علیهم‌السلام پس از بررسی سند و دلالت در تبیین و تحلیل حوادث صدر اسلام استفاده کند. ایشان با استدلال و منطق و روش علمی تحقیق در علم تاریخ، بسیاری از فضائل جعل شده برای صحابیها را به چالش می‌کشد.

۴. مؤلف تلاش کرده است که از منابع دست اول استفاده کند و در این میان عنایت ویژه‌ای به منابع شیعی، داشته است.

۵. مؤلف در آغاز کتاب، ضمن مقدمه‌ای طولانی، روش استفاده از متون تاریخی را ارائه کرده که این مقدمه برای دانشجویان رشته تاریخ بسیار مفید و سودمند است.

۶. در طول تاریخ، شبهات بسیاری درباره اسلام و قرآن و به ویژه درباره شخصیت والای پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم ایجاد شده است که مؤلف در جای مناسب با استدلال و برهان و به خصوص با استفاده از قرآن، به این شبهات پاسخ داده است.

۷. این کتاب، برخلاف مرسوم، تنها جمع‌آوری و تبویب گزارش‌های تاریخی از کتاب‌های مختلف نمی‌باشد، بلکه مؤلف کوشیده است هرگونه حادثه‌ای را تبیین نموده تا چراغی برای راه آیندگان باشد.

در همین جا لازم است از جناب استاد یوسفی غروی و همچنین از جناب حجة‌الاسلام آقای حسین علی عربی که قبول زحمت نموده و با نظارت استاد یوسفی غروی، این مجموعه را به فارسی برگردان کرده‌اند سپاس‌گزاری نماییم. امیدواریم که این اثر، گامی در راه خدمت به فرهنگ اسلام و قرآن باشد و مورد قبول صاحب‌نظران قرار گیرد.